

Sygn. akt I ACa 205/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska SA Jarosław Marek Kamiński (spr.)
Protokolant	:	Justyna Stolarewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2020 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Banku S.A. w W.**

przeciwko **K. R. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 24 stycznia 2019 r. sygn. akt I C 981/18

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

(...)

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank SA w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej K. R. (1) kwoty 161 147,90 zł z odsetkami umownymi – określonymi w pozwie - liczonymi od 7.3.2018 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

Uzasadniając żądanie pozwu wskazał, że swoje roszczenie wywodzi z umowy kredytu zawartej z pozwaną 25.02.2016 r. Wyjaśnił, że z powodu zadłużenia w spłacie kredytu wypowiedział umowę pozwanej.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania. Podniosła szereg zarzutów przeciwko żądaniu pozwu, kwestionując min. istnienie, wysokość i wymagalność roszczenia powoda.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 24 stycznia 2019 r. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5 417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Z ustaleń tego Sądu wynika, że w dniu 25.02.2016 r. został podpisany dokument, zatytułowany umowa kredytu gotówkowego nr, (...). Jako strony tej umowy zostały wskazane (...) Bank SA w W. (bank) i K. R. (2) (kredytobiorca). Pismo podpisały K. R. (1) i K. S. (1). Zgodnie § 1 ust.1 umowy, całkowita kwota kredytu wynosiła 118 500 zł i kwota ta nie zawierała kredytowanych przez bank opłat i prowizji, których wysokość została określona w ust. 5 oraz składki ubezpieczeniowej, określonej w ust. 6. Całkowity koszt kredytu wynosił 109 173,60 zł., zaś całkowita kwota kredytu do zapłaty przez kredytobiorcę 227 673,60 zł (§ 1 ust. 8 i 9 umowy). Termin płatności ostatniej raty ustalono na 20.02.2026 r. W dniu 30.01.2017 r. został podpisany aneks nr (...) do ww. umowy, który ze strony (...) Bank SA podpisała N. W..

W piśmie z 24.04.2017 r. K. R. (1) została wezwana do zapłaty zaległości w kwocie 2 403,18 zł; pismo to zostało doręczone pozwanej w dniu 08.05.2017 r. W dniu 04.07.2017 r. została doręczona na adres pozwanej przesyłka zawierająca pismo z 23.06.2017 r., zatytułowane „Wypowiedzenie umowy kredytu”, podpisane nieczytelnie. W dniu 01.03.2018 r. został sporządzony wezwanie przedegzekucyjne.

W dniu 07.03.2018 r. (...) Bank SA wystawił wyciąg z ksiąg banku nr (...), w którym stwierdził, że według stanu na 07.03.2018 r. w księgach banku figuruje wymagalne zadłużenie w kwocie 161 147,90 zł od K. R. (1), z tytułu umowy o kredyt (...) z 25.02.2016 r. Na wymagalną z tego tytułu kwotę składa się kapitał w wysokości 142 279,40 zł oraz odsetki. Wyciąg podpisała K. N., umocowana do składania oświadczeń w tym zakresie w imieniu (...) Bank SA.

Następnie Sąd ustalił, że w dniu 30.09.2015 r. A. D. – kierownik zespołu i K. S. (2) – dyrektor centrum sprzedaży udzielili M. K. pełnomocnictwa do pośrednictwa finansowego oraz do zawierania w imieniu (...) Banku SA umów o kredyt gotówkowy, z prawem udzielenia dalszych pełnomocnictw pracownikowi agenta; pełnomocnictwo zostało udzielone od 30.09.2015 r. na czas obowiązywania umowy agencyjnej. M. K. udzieliła pełnomocnictwa (...) sp. z o. o. sp. kom z siedzibą w T., które to Towarzystwo oświadczyło, że nowy agent, tj. M. K. przystąpiła do umowy agencyjnej zawartej 25.02.2015 r. przez (...) Bank SA oraz agentami wymienionymi w załączniku nr 1 do tej umowy. M. K., jako agent udzieliła pełnomocnictwa M. K..

Przechodząc do oceny żądania pozwu, Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności rozważył, czy umowa kredytu w ogóle została zawarta, ponieważ pozwana podnosiła zarzut, że oświadczenie o zawarciu umowy w imieniu powódki nie zostało złożone przez osobę umocowaną do działania w imieniu banku w takim zakresie. W ocenie Sądu, powód nie przedstawił dowodu, który by obalił ten zarzut pozwanej. Zważył, że umowę nr (...) z 25.02.2016 r. podpisały K. R. (1) i K. S. (1), jako działająca w imieniu banku. Powód, jako osoba prawna – spółka prawa handlowego, działa przez swoje organy. Zgodnie zaś z wpisem w dziale 2. KRS do składania i podpisywania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych wymagane jest działanie dwóch członków zarządu albo też jednego członka zarządu łącznie z prokurentem.

Zdaniem Sądu, żaden z dokumentów złożonych przez powoda nie dowodzi, by K. S. (1) była umocowana do złożenia w imieniu powoda oświadczenia w przedmiocie zawarcia omawianej umowy. To samo dotyczy niewykazania umocowania dla osoby, która podpisała aneks do umowy, tj. N. W.. Z treści pełnomocnictwa z k. 88 wynika z kolei tylko tyle, że w dniu 30.09.2015 r. A. D. – kierownik zespołu i K. S. (2) – dyrektor centrum sprzedaży udzielili M. K. pełnomocnictwa do pośrednictwa finansowego oraz do zawierania w imieniu (...) Banku SA umów o kredyt gotówkowy, z prawem udzielenia dalszych pełnomocnictw pracownikowi agenta; pełnomocnictwo to zostało udzielone od 30.09.2015 r. na czas obowiązywania umowy agencyjnej. Przy czym podkreślił, że nie ma dowodów także na to, do kiedy obowiązywała, czy wciąż obowiązuje umowa agencyjna.

Również pełnomocnictwa złożone w toku postępowania nie dały Sądowi podstaw do innych ustaleń niż to, że powód nie udowodnił faktu zawarcia przedmiotowej umowy. Z pełnomocnictw tych wynika jedynie, że (...) Bank SA (poprzednik prawny powoda) w dniu 10.12.2012 r. udzielił pełnomocnictwa A. K. do składania oświadczeń – wraz z drugą upoważnioną osobą - w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku, na okres od 10.12.2012 r. do 15.01.2013r., od 30.07.2012 do 31.08.2012, od 31.01.2013 do 08.02.2013 r. Wszystkie te pełnomocnictwa obejmowały okres sprzed umowy, na którą powołuje się powód; nie został też złożony żaden dokument, który byłby podpisany przez A. K., a tym samym nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podobnie pełnomocnictwo z k 96, udzielone A. K. na okres od 07.09.2010 na czas zajmowania stanowiska opiekuna klienta w oddziale operacyjnym w Ł.. Powód nie przedstawił dowodów, z których by wynikało, do kiedy pełniła tę funkcję. Zdaniem Sądu, również złożenia pozwu nie można potraktować, jako potwierdzenia zawarcia umowy, choćby z tego względu, że pełnomocnictwo udzielone radcy prawnemu, reprezentującemu powoda w niniejszym postępowaniu, nie zawiera takiego umocowania.

Sąd miał przy tym na względzie, że forma pisemna umowy kredytu, określona w przepisie art. 69 ust. 2 prawa bankowego (jak i w art. 29 ust. 1 ustawy z 12.5.2011 r. o kredycie konsumenckim, t. j. Dz. U. 2018.993) została zastrzeżona – stosownie do przepisu art. 74 § 1 kc - dla celów dowodowych (por. np. orzeczn. SN z 25.11.2011r., II CSK 115/11). Zdaniem Sądu, poglądy części doktryny, że jest to forma ad eventum nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia tej sprawy.

Według Sądu Okręgowego, nawet przyjęcie, że teoretycznie umowa mogła zostać zawarta w sposób dorozumiany poprzez przystąpienie do jej wykonania przez powoda w ten sposób, że przeniósł na pozwaną kwotę udzielonego kredytu, to stanowiska tego nie można obronić wobec faktu kwestionowania przez pozwaną otrzymania środków pieniężnych wynikających z zawartej umowy. Wątpliwości budzi też fakt, jaką kwotę de facto pozwana miała otrzymać.

Złożone przez powoda dokumenty w postaci historii rachunku (k. 77-96), zestawienia obliczenia odsetek karnych (k. 97) oraz zestawienia odsetek narosłych rzeczywistych/przewidywanych, nie zmieniły oceny Sądu, że powód nie udowodnił także wysokości roszczenia. Dowodu wysokości wiarygodności nie stanowi też wyciąg z ksiąg banku, który jest dokumentem prywatnym, a był kwestionowany przez pozwaną.

Nadto Sąd zważył, że powód złożył kserokopie dokumentów, a nie ich oryginały, bądź poświadczone zgodnie z przepisami odpisy, a pozwana konsekwentnie kwestionowała wiarygodność złożonych kopii. W takiej sytuacji rzeczą powoda było przedstawienie oryginałów dokumentów, czego jednak, mimo jednoznacznych zarzutów pozwanej, nie uczynił. (art. 129 § 1 i 2 kpc).

W ocenie Sądu, już powyższe ustalenia były wystarczające do rozstrzygnięcia sprawy poprzez oddalenie powództwa nawet, jeśli nie podzielić zarzutów pozwanej, co do warunkowego charakteru wypowiedzenia umowy (k. 22), jak i mając na względzie, że – w przypadku udowodnienia istnienia roszczenia powoda z umowy – ciężar dowodu spłaty rat obciążałby pozwaną. Wobec powyższego, za bezprzedmiotowe Sąd uznał dopuszczanie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczność wysokości roszczenia i dlatego wnioski o dowód z opinii biegłego oddalił.

Nadto, o ile - zdaniem Sądu - pismo zawierające oświadczenie było kategoryczne, a nie warunkowe, to jednak nie można przyjąć, że zostało złożone przez osobę upoważnioną do reprezentowania powoda. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, jako uprawnienie prawokształtujące, mogło zostać złożone tylko przez organ umocowany do reprezentacji osoby prawnej, jaką jest bank, bądź osobę posiadającą dla takiej czynności prawnej umocowanie. (por. wyrok SN z 16.5.2002 r., V CKN 1279/2000). Co więcej, nieczytelny podpis pod pismem z 23.03.2017 r. (k. 22) uniemożliwia dokonanie jakichkolwiek ustaleń w tym zakresie.

W tym stanie rzeczy, bezprzedmiotowe było rozważanie, czy umowa zawierała klauzule abuzywne, co podnosiła pozwana.

Z powyższych względów Sąd, powództwo oddalił.

O kosztach procesu należnych pozwanej orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U.2018.265).

Powyższy wyrok powód zaskarżył w całości apelacją, zarzucając mu naruszenie:

a) art. 129 §1 i § 2 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie, że powód złożył niepoświadczone za zgodność z oryginałem dokumenty stanowiące podstawę dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia oraz, że pozwana kwestionowała prawdziwość takich dokumentów, wobec czego obowiązkiem powoda było złożenie ich oryginałów, a na skutek ich niezłożenia obowiązku, poprzez pozbawienie w całości mocy dowodowej złożonych kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem;

b) art. 7 Prawa bankowego poprzez pozbawienie mocy dowodowej dołączonych do pisma procesowego pełnomocnika powoda z dnia 06.11.2019r. dokumentów zawierających oświadczenia powoda związane z czynnościami bankowymi dokonanymi z pozwaną z uwagi na niepoświadczenie ich za zgodność z oryginałem czy też poprzez niezłożenie ich oryginałów, podczas gdy zostały one sporządzone w dopuszczalnej przez prawo formie elektronicznej a przez to nie jest możliwe przedstawienie oryginałów takich dokumentów w formie pisemnej czy też ich kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem;

c) art. 97 k.c. poprzez pominięcie faktu, że aneks do umowy kredytu został zawarty w lokalu powoda, a więc w miejscu prowadzenia oddziału - placówki bankowej powoda a tym samym, że z tego faktu, nawet przy uznaniu, że umowa kredytu nie została zawarta w ważny sposób, czemu powód zaprzeczał, wynika potwierdzenie zawarcia umowy kredytu i jego uruchomienia, skoro pozwana zwiernając ten aneks tych faktów nie kwestionowała, a nawet je przyznała, a aneks został podpisany w imieniu powoda przez upoważnionych do tego jego pracowników;

d) art. 227 k.p.c. w związku z art. 217 § 3 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia wysokości zadłużenia pozwanej wobec powoda, w sytuacji uznania przez Sąd, że dokumenty złożone na tą okoliczność przez powoda nie są właściwe do ustalenia wykazania tej okoliczności a pozwana kwestionowała fakt i wysokość swojego długu;

e) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez całkowicie bezpodstawne, a więc dokonane w oderwaniu od treści jednoznacznych dokumentów, w tym przede wszystkim treści umowy kredytu a więc dowolne stwierdzenie, że w sprawie budzi wątpliwości nawet okoliczność wysokości kwoty jaką pozwana otrzymała od powoda tytułem kredytu, w sytuacji gdy z § 1.1 umowy kredytu wynika, że do wypłaty na rzecz pozwanej była kwota 118.500,00 zł. z tytułu kapitału oraz, że skredytowana została także prowizja w wysokości 31.500,00 zł., co wynika z treści § 1.1 w zw. z § 1.5 b) umowy kredytu, a więc łączna kwota kredytu wynosiła 150.000,00 zł., zgodnie zresztą z treścią wtórnika operacji wypłaty kredytu, które to dokumenty z niewyjaśnionych przez Sąd przyczyn uznane zostały za niezrozumiałe;

f) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie, że powód w ogóle nie udowodnił faktu przyznania i uruchomienia pozwanej kredytu, w sytuacji gdy pozwana nie zaprzeczała temu faktowi zawierając choćby z powodem aneks do umowy kredytu, w którym przyznawała zarówno fakt istnienia swojego długu z tytułu kredytu, jak i jego wysokość;

g) art. 95 k.c. i art. 96 k.c. poprzez uznanie, że umowa kredytu nie została skutecznie wypowiedziana przez powoda, w sytuacji gdy oświadczenie w tym zakresie zostało podpisane przez pracownika powoda upoważnionego do dokonywania takich czynności zgodnie z przyznanym mu zakresem obowiązków, a powód nie kwestionował tego faktu a nawet go potwierdził składając pozew o zapłatę i oświadczając, że skutecznie wypowiedział umowę kredytu na skutek niewywiązywania się przez pozwaną z jej warunków;

h) art. 471 k.p.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego poprzez bezpodstawne odmówienie powodowi ochrony prawnej w związku z wypłaconym pozwanej kredytem w kwocie 150.000,00 zł., który nie został przez nią spłacony.

i) ewentualnie art. 187 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie oceny dochodzonego przez powoda wobec pozwanej roszczenia na innej podstawie prawnej niż przepisy dotyczące zwrotu kwoty otrzymanego kredytu, w sytuacji gdy Sąd uznał,

że umowa kredytu nie została ważnie zawarta jednak pozwana otrzymała od powoda gotówką środki w kwocie 118.500,00 zł.;

Mając powyższe na uwadze, wniósł o zmianę w całości zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwotę 161.147,90 zł wraz z odsetkami liczonymi według stopy procentowej stanowiącej iloczyn współczynnika „2” oraz odsetek ustawowych za opóźnienie, lecz nieprzekraczającymi maksymalnej wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 07.03.2018 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu oraz kosztów procesu przed Sądem II instancji, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu Okręgowego w takim zakresie, w jakim wynika z nich, że oświadczenie powoda o wypowiedzeniu wiążącej strony umowy kredytowej nie może zostać uznane za skuteczne, ponieważ ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby osoba, która je podpisała, posiadała umocowanie do złożenia tej treści prawnokształtującego oświadczenia w imieniu Banku.

Należy podkreślić, że oświadczenie w sprawie wypowiedzenia umowy kredytu z dnia 23.06.2017 r. (k. 20), jak również poprzedzające je wezwanie do zapłaty zaległości w rachunku bankowym z dnia 24.04.2017 r. (k. 20) podpisane zostały „za Bank” przez osobę sporządzającą te dokumenty jedynie za pomocą nieczytelnego znaku graficznego, przypominającego literę (...). Pisma te, w przeciwieństwie chociażby do późniejszego wezwania egzekucyjnego z dnia 01.03.2018 r. (k. 24), nie zostały opatrzone imienną pieczęcią ich autora, jak również nie został on imiennie wskazany w treści samego pisma.

Wprawdzie w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, zgodnie z którym podpis na dokumencie nie musi być czytelny, wystarczy, że zostanie złożony w formie zwykle używanej przez sygnatariusza; to jednak podkreśla się przy tym, że określony znak pisarski, użyty w roli podpisu, musi umożliwiać identyfikację osoby, od której pochodzi.

W rozpoznawanej sprawie autor obu wymienionych pism skierowanych do pozwanej; a istotnych w kontekście tego, czy dochodzona pozwem wierzytelność powodowego Banku jest w ogóle wymagalna, nie został w żaden sposób zidentyfikowany. Powód na żadnym etapie postępowania nie podał nawet personaliów tej osoby, nie mówiąc już o wykazaniu jej umocowania do składania w imieniu Banku oświadczeń woli o charakterze materialnoprawnym.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje zatem podstaw do przyjęcia, że wobec skutecznego wypowiedzenia umowy kredytowej, wierzytelność powodowego Banku z tytułu zadłużenia w spłacie kredytu stała się wymagalna.

Sąd Apelacyjny podziela też pogląd, zgodnie z którym charakter prawny wypowiedzenia umowy kredytu, jego skutki oraz termin wypowiedzenia umowy sprzeciwiają się uznaniu pozwu za pismo, które może zastąpić wypowiedzenie umowy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21.03.2019 r., V Aka 609/18).

Sąd Apelacyjny nie podziela natomiast wątpliwości Sądu Okręgowego, co do faktu zawarcia przez strony umowy kredytu oraz jego „uruchomienia”, a inaczej mówiąc oddania przez powodowy Bank do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych przeznaczonych na cel określony w umowie.

W tym miejscu wypada zauważyć, że w istocie rzeczy pozwana nie zaprzeczała jednoznacznie ani temu, że zawarła z powodem umowę kredytu, ani temu, że zostały postawione do jej dyspozycji środki finansowe w wykonaniu tej umowy. Pozwana podnosiła jedynie, że powyższe okoliczności nie zostały udowodnione.

Ze złożonej przez powoda historii operacji na rachunku bankowym pozwanej wynika m.in., że dokonała ona na przedmiotowy rachunek szeregu wpłat tytułem spłaty rat kapitałowych i odsetek, w związku z zobowiązaniem

kredytowym nr (...) (k. 251, 249, 248, 245, 243, 240, 238, 236, 234, 233, 225, 224, 220, 217, 214, 212, 210, 208, 207, 206, 203,201).

Jeżeli nawet przyjąć, że dokument prywatny powoda, o którym wyżej mowa, stanowi jedynie element jego twierdzeń; to należy stwierdzić, że pozwana nie zaprzeczyła jednoznacznie wynikającemu z niego twierdzeniu, iż dokonała wpłat odzwierciedlonych w tym dokumencie tytułem spłaty udzielonego jej kredytu, czyli nie zaprzeczyła, że wpłaty takie faktycznie uiściła. W konsekwencji można ten fakt uznać za przyznany zgodnie z art. 230 k.p.c.

Zdrowy rozsądek i doświadczenie życiowe podpowiadają z kolei, że z faktu spłacania rat kredytowych i odsetek na rzecz banku można wyprowadzić stanowczy wniosek o tym, że osoba wpłacająca na rzecz banku z tego tytułu środki pieniężne jest nie tylko związana z tym bankiem umową o kredyt, ale także postawiono do jej dyspozycji (w wykonaniu tej umowy) określone środki pieniężne, z których skorzystała (art. 231 k.p.c.). Rozważony całościowo materiał dowodowy pozwala zatem na przyjęcie, iż strony w dalszym ciągu pozostają związane stosunkiem zobowiązaniowym, gdyż nie został on skutecznie rozwiązany w drodze jego wypowiedzenia, co czyni powództwo o zapłatę niespłaconego ale nieskutecznie postawionego w stan natychmiastowej wymagalności kredytu, przedwczesnym.

W związku z powyższym, bezprzedmiotowe w niniejszym postępowaniu pozostaje rozważanie kwestii odnoszących się do wysokości tego zadłużenia, jak również ewentualnej abuzywności poszczególnych postanowień umowy, która może mieć istotny wpływ na prawidłowe określenie wysokości zobowiązania z tytułu niespłaconego kredytu.

Mając zaś na względzie, że wobec istnienia ustawowo sprecyzowanego roszczenia o wykonanie zobowiązania, wyłączone jest dochodzenie roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, nie było też podstaw do rozpoznania przedmiotowej sprawy w kontekście art. 405 k.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji na podstawie art. 485 k.c., ponieważ zaskarżony wyrok ostatecznie odpowiada prawu.

O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażoną w art. 98 k.p.c.

(...)